

INHOUDSOPGAVE

TOEZICHTSONDERZOEK NAAR DE COÖRDINATIE, EFFICIËNTIE EN EFFECTIVITEIT VAN HET POLITIEOPTREDEN BIJ ACUTE CRISISSITUATIES EN ZICH VERPLAATSENDE VERDACHTEN	1
1. PROBLEEMSTELLING	1
2. ONDERZOEKSVERRICHTINGEN	1
2.1. Eerdere verwijzingen naar huidige probleemstelling	1
2.1.1. Thematisch onderzoek van het Vast Comité P naar de werking van ASTRID	1
2.1.2. Verslag AIG met betrekking tot interventietermijnen en soorten dispatchings	2
2.1.3. Federale Politieraad – Verslag 10 jaar politiehervorming	2
2.2. Wettelijke context	3
2.2.1. Leiding van de operaties	3
2.2.2. Rol van de communicatie- en informatiecentra (CIC)	3
2.2.2.1. Dispatching	3
2.2.2.2. Coördinatie	4
2.2.3. Rol van het nationaal niveau	4
2.3. Bevraging van de betrokken politieniveaus	5
2.3.1. Keuze gesprekspartners	5
2.3.2. Bevraging van het arrondissementele niveau	5
2.3.2.1. CSD BRUGGE	5
2.3.2.2. FGP BRUGGE	7
2.3.3. Bevraging van de communicatie- en informatiecentra	7
2.3.3.1. CIC West-Vlaanderen	7
2.3.3.2. CIC Oost-Vlaanderen	9
2.3.3.3. CIC Antwerpen	10
2.3.4. Bevraging van het centrale niveau van de federale politie	12
2.3.4.1. NIP	12
2.3.4.2. CGO	13
2.3.5. Bevraging van de lokale politie	15
3. ANALYSE	16
3.1. Erkenning van het probleem	16
3.2. Leiding	17
3.3. Supralokaal – opschaling	18
3.4. Het ontbreken van bepaalde tactische procedés	18
3.5. Inmiddels gegroeide initiatieven	18
3.6. Coördinatie van bovenlokale niet-geplande activiteiten zoals voorzien in GPI 49	19
3.7. Succesbepalende factoren met betrekking tot de radiocommunicatie	19
3.8. Politiealarm	19
4. CONCLUSIES	20
4.1. Leiding van de operatie	20
4.2. Tactische procedés	21
4.3. GPI 49 – uitbreiden van de samenwerkingsovereenkomsten met een specifiek luik ter coördinatie van bovenlokale niet-geplande activiteiten	21

4.4.	Vaststellingen inzake radiocommunicatie-----	21
4.5.	Politiealarm-----	22
5.	AANBEVELINGEN _____	22
6.	VOORSTEL TOT VERDER ONDERZOEK _____	23

TOEZICHTSONDERZOEK NAAR DE COÖRDINATIE, EFFICIËNTIE EN EFFECTIVITEIT VAN HET POLITIEOPTREDEN BIJ ACUTE CRISISSITUATIES EN ZICH VERPLAATSENDE VERDACHTEN¹

1. PROBLEEMSTELLING

1. Bij een recent incident² bleek, in een crisissituatie waarbij een verdachte zich vanuit de politiezone SILLE ET DENDRE (gerechtelijk arrondissement MONS) via GENT naar de kust (en terug) verplaatste en waarbij in verschillende politiezones observatie- en/of interceptieposten werden opgesteld, de coördinatie/leiding van de operatie bijzonder stroef te verlopen. Gebrekkige samenwerking, onder andere ingegeven door onduidelijkheid in verband met bevoegdheden, werd vastgesteld. Naar aanleiding van dit incident rijst de vraag in welke mate de geïntegreerde politie voldoende georganiseerd blijkt om op een efficiënte en effectieve wijze te coördineren in crisissituaties wanneer verdachten zich verplaatsen over bepaalde territoriale grenzen (respectievelijk zone- of arrondissementsoverschrijdend) heen.

2. ONDERZOEKSVERRICHTINGEN

2. Volgende onderzoeksverrichtingen werden uitgevoerd:

- 1) opzoeken in relevante teksten naar eerdere verwijzingen naar huidige probleemstelling;
- 2) analyse van de wettelijke situatie;
- 3) onderhoud met verschillende betrokken verantwoordelijken van de geïntegreerde politie.

3. Bij dit nazicht en de gevoerde gesprekken hebben wij ons, zoals in het onderzoeksvoorstel geformuleerd werd, laten leiden door de volgende vragen:

- 1) zijn er (eenduidige) procedures binnen de geïntegreerde politie met betrekking tot acute crisissituaties waarbij zone- of arrondissementsoverschrijdende actie/coördinatie (meer bepaald bij zich verplaatsende verdachten) noodzakelijk is?
- 2) zijn deze procedures geformaliseerd in richtlijnen? Zo ja, zijn deze richtlijnen voldoende verspreid en gekend?
- 3) welke zijn de conclusies uit de reeds opgedane ervaringen: laten deze procedures een efficiënt en effectief optreden toe? Zo niet, waar situeren zich (mogelijke) knelpunten?

2.1. EERDERE VERWIJZINGEN NAAR HUIDIGE PROBLEEMSTELLING

4. De voorliggende probleemstelling, die nu opnieuw wordt aangekaart naar aanleiding van een specifiek incident, is niet nieuw. Zij werd in het verleden reeds ten overvloede geduid. Ter zake kan onder andere verwezen worden naar volgende teksten, die veelal reeds de aanzet geven tot pistes voor mogelijke oplossingen.

2.1.1. Thematisch onderzoek van het Vast Comité P naar de werking van ASTRID

5. In het laatste verslag van de Dienst Enquêtes met betrekking tot de functionering ASTRID 2008-2009³ wordt gesteld dat *“In tegenstelling tot eerdere principes van een operationele leiding op lokaal vlak en een vooral ondersteunende rol voor de CIC’s, komt nu stilaan de behoefte van de lokale chefs naar boven om de CIC’s toch een meer sturende en directieve rol te geven in bepaalde situaties (bijvoorbeeld zolang geen officier van gerechtelijke politie (OGP) of een officier van bestuurlijke politie (OBP) op terrein is, wat meer en meer het geval is). Dergelijke mentaliteitswijziging en omschakeling zouden uiteraard duidelijk moeten vastgelegd worden in nationale of provinciale afspraken en dit rekening*

¹ Dossier 121395/2009.

² Verslag 121395/2009 van 27 oktober 2009.

³ Verslag Vast Comité P “Functionering ASTRID 2008-2009”, punt 4.1.5. met betrekking tot het dienstenplan.

houdend met artikel 7 van de Wet op het politieambt (WPA).

In datzelfde kader is nu ook nog steeds niet duidelijk wie nu de leiding neemt van een ‘niet aangekondigde gebeurtenis in beweging’ (bijvoorbeeld een achtervolging) en welke tactische procedés hierbij van toepassing zijn, voor zover die al bestaan.

Voor zover ze niet bestaan, is evenmin duidelijk wie nu het voortouw moet nemen in het uitschrijven van deze tactische procedés en hoe in dergelijke materie moet gecoördineerd worden”.

6. Eerder werd in het verslag met betrekking tot de werking ASTRID 2005¹ reeds geconcludeerd dat het probleem van de operationele leiding niet uit het oog mocht worden verloren, waarbij gesteld werd dat er eventueel gestreefd moet worden naar een supervisor-coördinator-leider-OBP of er via een beurtroelsysteem voor gezorgd moet worden dat er steeds een officier van bestuurlijke politie (OBP) vanuit de provincie aanwezig is om de leiding te nemen in de gevallen waarvoor dit voorzien is.

2.1.2. Verslag AIG met betrekking tot interventiermijnen en soorten dispatchings

7. In haar recent verslag² met betrekking tot dit onderwerp merkt de AIG onder andere op dat, aangezien de operationele leiding over de interventieploegen niet in handen is van de CIC's, de door het CIC gedispachte ploegen te allen tijde kunnen afwijken van hetgeen de CIC-dispatcher hen vraagt. Tevens wordt gewezen op het feit dat er in de meeste politiezones slechts een beperkte permanente omkadering van de interventieploegen op het terrein is via de aanwezigheid van een officier van gerechtelijke politie (OGP). Dienstdoende officieren van gerechtelijke en bestuurlijke politie zijn buiten de diensturen meestal enkel ‘bereikbaar en beschikbaar’. Hierdoor zijn het in de praktijk de leden van de interventieploeg zelf die in eerste instantie (moeten) instaan voor het nemen van beslissingen met betrekking tot het te geven gevolg.

8. Dit brengt de AIG er onder andere toe de navolgende verbeteropportunities te formuleren³:

- 1) *‘De operationele leiding en coördinatie dienen permanent (ook buiten de gewone diensturen) op een vlotte (snelle) wijze en op een voldoende hoog niveau georganiseerd te worden;*
- 2) *In geval van niet-geplande supralokale gebeurtenissen zou het CIC tijdelijk de operationele leiding moeten nemen’.*

2.1.3. Federale Politieraad – Verslag 10 jaar politiehervorming

9. Ook de Federale Politieraad verwijst, in zijn verslag⁴ met betrekking tot de evaluatie van 10 jaar politiehervorming, naar deze problematiek en stelt *“Er moet worden verduidelijkt wie welke rol en verantwoordelijkheid heeft bij niet geplande of voorziene zoneoverschrijdende gebeurtenissen zoals achtervolgingen over langere afstanden en men kan hier niet voorbijgaan aan de rol van de dirco”.*

Tegelijkertijd verwijst hetzelfde verslag naar de rol die de CIC's op dit vlak op zich zouden kunnen nemen en wordt gesteld dat de CIC's zich, naast hun interdisciplinaire call-takingfunctie, zouden kunnen toespitsen op de federale dispatching (WPR, SPC, ...) en de supradispatching zoals onder andere bij zoneoverschrijdende achtervolgingen. Hieraan wordt toegevoegd dat dit kan gebeuren binnen de wettelijke context van de artikelen 61 t/m 64 WGP.

¹ Verslag Vast Comité P “Functionering ASTRID 2005”, 9.

² Verslag AIG met betrekking tot Interventiermijnen en de impact van de verschillende soorten van dispatching op de operationele werking van de geïntegreerde politie, november 2009, punt 3.6.2. operationele coördinatie.

³ *Ibid.*, 54.

⁴ Verslag Federale Politieraad “10 jaar politiehervorming”, 29 mei 2009, 54.

2.2. WETTELIJKE CONTEXT

2.2.1. Leiding van de operaties

10. De artikelen 7, 7/1, 7/2 en 7/3 van de Wet op het Politieambt¹ (WPA) bepalen wie verantwoordelijk is voor de operationele coördinatie en leiding van politionele operaties. Deze wetsbepalingen houden in dat, met uitzondering van de gespecialiseerde gerechtelijke opdrachten bepaald in art. 102 van de Wet tot organisatie van een Geïntegreerde Politiedienst² (WGP), deze operationele coördinatie en leiding, in functie van bepaalde omstandigheden, wordt waargenomen ofwel door de zonechef ofwel door de bestuurlijke directeur-coördinator (dirco).

11. Bij de aanwijzing van deze verantwoordelijkheid wordt enkele malen verwezen naar voorafgaandelijk gemaakte akkoorden. Zoals uit het vervolg van het onderzoek zal blijken, ontstaat in huidige probleemstelling echter veelal een situatie waarbij een supralokale of arrondissementsoverschrijdende niet-geplande gebeurtenis plaatsgrijpt waarvoor geen voorafgaande akkoorden werden afgesloten. Hiervoor biedt de WPA geen pasklare oplossing.

12. Naast de genoemde rol van zonechef en dirco, bepaalt artikel 62,7° van de WGP dat “*de operaties van bovenlokale politie ten opzichte van op te sporen personen, voertuigen of andere voorwerpen*” het voorwerp kunnen uitmaken van een ministeriële richtlijn zoals bedoeld in artikel 61, onder leiding van de korpschef van de lokale politie, behalve wanneer ze betrekking heeft op een opdracht die tegelijk door de lokale politie en de federale politie wordt uitgevoerd. In dat geval duidt de richtlijn het politieniveau aan dat met de operationele leiding is belast.

Met betrekking tot de huidige problematiek werd nog geen dergelijke richtlijn ontwikkeld.

2.2.2. Rol van de communicatie- en informatiecentra (CIC)

13. De organisatie van de gedecentraliseerde dispatchingcentra en van het nationaal invalspunt wordt geregeld door het desbetreffende Koninklijk besluit van 26 juni 2002³. Art. 12 van dit Koninklijk besluit verduidelijkt dat het operationeel beheer, toevertrouwd aan het CIC, het beheer van alle operationele activiteiten omvat behalve de leiding van de operaties. De operationele ondersteuning geleverd door het CIC doet op generlei wijze afbreuk aan de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de operationele chefs hen toegekend door de wet. Het zijn deze laatsten die steeds de leiding van de operaties waarnemen.

14. Hetzelfde Koninklijk besluit bepaalt in artikel 17 een aantal basisdiensten die verstrekt worden door het CIC. Hierbij is sprake van: ‘call-taking’, distributie, dispatching, opvolging, coördinatie en rapportering.

15. Deze begrippen worden navolgend verder gedefinieerd, waarbij het begrip ‘*dispatching*’ in artikel 20 wordt omschreven als “*De dispatching is het aanduiden en inlichten van de politieploeg die de tussenkomst zal afhandelen, overeenkomstig vooraf gemaakte afspraken*”. Het begrip ‘*coördinatie*’ wordt in artikel 22 omschreven als “*De coördinatie van de informatie en de communicatie omvat de geïntegreerde inzet van informatie- en communicatiemiddelen van de betrokken politiediensten*”.

16. In de artikelen 14 en 24 wordt verwezen naar de dienstverlening door het CIC, die bepaald wordt in overleg tussen de federale politie en de Vaste Commissie van de lokale politie. In uitvoering van deze bepalingen werd de ministeriële omzendbrief GPI 49⁴ opgesteld.

2.2.2.1. Dispatching

¹ Wet 5 augustus 1992, BS 22 december 1992.

² Wet 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus, BS 5 januari 1999.

³ BS 15 augustus 2002.

⁴ Omzendbrief GPI 49 van 19 mei 2006 van de minister van Binnenlandse Zaken betreffende het dienstenplan van de communicatie- en informatiecentra.

17. Het aspect dispatching wordt verder uitgewerkt in hoofdstuk 10 van de GPI 49¹. Essentieel hierbij is dat de door de dispatcher genomen coördinerende maatregelen ter ondersteuning van de ploeg(en) gebeuren conform de door de verantwoordelijke van de operationele leiding voorafgaandelijk bepaalde interventiepolitiek. Dit interventiebeleid² van de politiediensten wordt gevat in de CIC CAD³-database. Hiertoe wordt per gebeurtenistype (standaard gebeurtenissenlijst) de interventieopdracht en inzetbeslissing bepaald door de verantwoordelijke van de politiedienst, met daarbij de begeleidende maatregelen intern de dienst (zoals waarschuwen korpschef of OGP/OBP) en/of verwittigen van andere lokale of federale politiediensten en -overheden.

2.2.2.2. Coördinatie

18. In hoofdstuk 12 van de GPI 49 wordt verder ingegaan op het aspect coördinatie⁴.

Nadat het onderscheid wordt gemaakt tussen 'informatie- en communicatiecoördinatie' enerzijds en 'operationele coördinatie' anderzijds, waarbij expliciet herhaald wordt dat alleen de eerste vorm de wettelijke opdracht is van het CIC, worden voor de tweede vorm een aantal niveaus van coördinatie gedefinieerd. Deze niveaus gaan van basiswerking (coördinatie van de middelen die door politiediensten dagelijks aan het CIC worden toegewezen) over niveau 1 (overschrijding van de aan het CIC toegewezen middelen) tot en met niveau 5 (grensoverschrijdende gebeurtenissen).

19. Nuttig voor huidig onderzoek is vooral dat:

- 1) bij coördinatie van zone- of arrondissementsoverschrijdende niet-geplande activiteiten⁵ door het CIC wordt teruggevallen op 'het specifieke luik dat afgesloten werd tussen het CIC en de dirco';
- 2) de informatie- en communicatiecoördinatie met het nationaal invalspunt⁶ (NIP) wordt geregeld via een bijzondere samenwerkingsovereenkomst⁷ tussen het CIC en het NIP.

20. Tot slot verwijzen wij, in ondergeschikte orde, wat betreft de GPI 49 nog kort naar de materie van dringende berichtgeving via 'radio-broadcast'⁸, waarbij blijkt dat, onafgezien van het feit dat de leiding van de operaties niet bij hen ligt, de CIC's ook op eigen initiatief kunnen overgaan tot dringende verspreiding van radioberichtgeving aan de politiediensten van de provincie.

2.2.3. Rol van het nationaal niveau

21. In het geval van politieoptreden bij acute crisissituaties en zich verplaatsende verdachten kan het NIP, bemand door zowel de directie van de operaties inzake gerechtelijke politie (DJO) als de directie van de operaties inzake bestuurlijke politie (DAO), in enkele gevallen een rol spelen:

¹ GPI 49, 23 en volgende.

² GPI 49, 25.

³ CAD: Computer Aided Dispatching.

⁴ GPI 49, 46 en volgende.

⁵ GPI 49, 47: niveau 3 van operationele coördinatie (bovenlokale gebeurtenissen waar politionele maatregelen moeten worden genomen binnen verschillende zones of in geval van een gezamenlijk optreden van lokale politie en federale politie) en niveau 4 (nationale coördinatie, zijnde de bovenlokale gebeurtenissen waar politionele maatregelen moeten worden genomen binnen verschillende provincies).

⁶ Het nationaal invalspunt wordt voorzien in artikel 10,6° van het Koninklijk besluit betreffende de organisatie en bevoegdheden van de federale politie van 14 november 2006, BS 23 november 2006.

⁷ GPI 49, 47: niveau 4 (nationale coördinatie, zijnde de bovenlokale gebeurtenissen waar politionele maatregelen moeten worden genomen binnen verschillende provincies).

⁸ GPI 49, punt 10.7, 37.

- 1) bij een grensoverschrijdende situatie, gezien de rol van deze dienst op het vlak van internationale politiesamenwerking¹;
- 2) in geval van een politiealarm² wordt een expliciete rol toegekend aan het NIP inzake de afkondiging en organisatie van het politiealarm;
- 3) op verzoek van een CIC om, via een 'broadcast'-procedure, informatie te verspreiden naar andere CIC's.

22. Verder zal dit nationaal echelon in dergelijke crisissituaties zijn rol vervullen op het vlak van het leveren van ondersteunende middelen.

2.3. BEVRAGING VAN DE BETROKKEN POLITIENIVEAUS

2.3.1. Keuze gesprekspartners

23. Zoals eerder³ uiteengezet, lijken er in deze coördinatieproblematiek vier relevante niveaus te bestaan:

- 1) de politiezones;
- 2) het arrondissementele niveau van bestuurlijk directeur-coördinator en gerechtelijk directeur: met bijzondere aandacht voor de afspraken tussen dirco en het CIC;
- 3) het (in principe slechts technisch ondersteunend) provinciaal niveau van de CIC's;
- 4) het nationale niveau (DJO en DAO, maar ook CGO, die op bepaalde vlakken een ondersteunende rol naar de CIC's heeft).

Deze werden dan ieder bevraagd naar hun ervaringen, bemerkingen en voorstellen naar remediëring toe.

2.3.2. Bevraging van het arrondissementele niveau

2.3.2.1. CSD BRUGGE

24. Op 11 januari 2010 vond een onderhoud plaats met een verantwoordelijke van de gedeconcentreerde coördinatie- en steundirectie (CSD) BRUGGE. De respondent had in het recente verleden, op verzoek van de korpschefs van het arrondissement, een analyse gemaakt van een incident dat zich afspeelde in december 2008.

Tijdens een nacht greep toen een achtervolging plaats die startte in de provincie Oost-Vlaanderen en ook in diezelfde provincie eindigde. Interessant aan deze 'case' is dat achteraf iedereen zich afvroeg of de achtervolging wel noodzakelijk was. De verdachte was geïdentificeerd en kon vermoedelijk beter gewoon aan zijn woonplaats worden opgewacht. De achtervolging duurde meer dan een uur en er werd meer dan 100 kilometer afgelegd. In die periode werd tot aan de kust gereden en tevens een korte afstand over Nederlands grondgebied. In totaal deden meer dan 20 voertuigen, van ongeveer vijftien verschillende politiezones of federale diensten, mee. Zes politievoertuigen raakten beschadigd en minstens twee agenten gewond.

25. Tijdens de door de respondent uitgevoerde analyse werden alle betrokken partners bevraagd en kwam men tot een aantal nuttige vaststellingen, de voornaamste betreffen:

¹ Art. 8, 6° van KB van 14 november 2006 betreffende de organisatie en de bevoegdheden van de federale politie.

² Ministeriële omzendbrief van 1 mei 2005 van de minister van Binnenlandse Zaken met betrekking tot de afkondiging en de organisatie van het politiealarm. De omzendbrief definieert het begrip politiealarm als een daad van gerechtelijke politie waarbij een onmiddellijk en gecoördineerd politieoptreden in werking wordt gesteld naar aanleiding van een pas gepleegde daad van terrorisme of een pas gepleegd uitzonderlijk feit van bijzonder zware criminele aard.

³ Verslag 10859/2010 van 29 januari 2010.

- 1) in het kader van de radiocommunicatie tussen de voertuigen (van verschillende politiezones en diensten onderling en/of met de betrokken CIC's) werden de juiste gespreksgroepen niet gebruikt of door sommigen zelfs niet gevonden;
- 2) CIC's hebben geen zicht op de ploegen, noch op hun opdrachten, van politiezones die instaan voor hun eigen dispatching;
- 3) tijdens de achtervolging werden in totaal zes wegversperringen geplaatst. Zowel de voorbereiding als de opstelling ervan gebeurde telkens op eigen initiatief van een der zones of diensten. In de rand wordt erop gewezen dat de CIC's geen zicht hebben op het materiaal dat aanwezig is in de voertuigen;
- 4) er bestaat geen algemeen goedgekeurde en/of geaccepteerde tactische procedure voor het beheer van een achtervolging of voor het uitvoeren van een interceptie van een vluchtend voertuig (op autosnelweg);
- 5) niemand nam de algemene coördinatie en leiding waar van deze grensoverschrijdende gebeurtenis. De directeur van het CIC Oost-Vlaanderen stelde dat het beheer van het incident "*in het schemerrijk van coördinatie en beheer versus operationele leiding*" werd aangepakt door het betrokken CIC;
- 6) het achtervolgend dispositief groeide aan naargelang de afgelegde weg langer werd en meer politiezones werden doorkruist. Telkenmale namen bijkomende politievoertuigen zelf het initiatief om mee achter het voertuig aan te rijden. Aangezien niemand de algemene leiding waarnam, was er ook niemand die hen aanmaande om dit niet te doen;
- 7) de niet onbelangrijke vraag over de opportuniteit van de achtervolging werd door geen enkele OBP/OGP van de betrokken zones opgeworpen;
- 8) geen enkele van de betrokken dirco's werd verwittigd. In subsidiaire orde rijst natuurlijk de vraag in welke mate ze, na een eventuele verwittiging, tijdig operationeel de leiding van dergelijke evenementen op zich hadden kunnen nemen;
- 9) bijkomende overweging met betrekking tot vorming:
 - zijn de regels bij grensoverschrijding voldoende gekend?
 - is de techniek van het 'narijden'¹ (i.p.v. 'achtervolgen') voldoende gekend?
 - *quid* techniek van interceptie van een rijdend voertuig op een autosnelweg? Hieromtrent blijkt volgens onze gesprekspartner, alvast op het ogenblik van ons onderhoud, nog geen techniek te bestaan die goedgekeurd werd door het Pedagogisch Comité².

In het kader van de leiding die toevertrouwd wordt aan de dirco, op basis van artikel 7/1 2° WPA, somt onze gesprekspartner, in het licht van de ervaringen, volgende knelpunten op:

- gezagsverhouding ten aanzien van het achtervolgend dispositief en ten aanzien van het onderscheppingsdispositief?
- rol van de (autonome) dispatching en van het CIC?
- welke dirco is bevoegd bij arrondissementsoverschrijdende achtervolgingen?
- *quid* buiten de normale diensturen (bereikbaarheid dirco)?

¹ Bij narijden wordt niet achtervolgd te allen prijze, wordt het vluchtend voertuig niet opgejaagd of klemgereden, er wordt eerder informatie ingewonnen en indien nuttig om assistentie verzocht om wegversperringen in de diepte te laten aanbrengen.

² Orgaan samengesteld uit vertegenwoordigers van de lokale en de federale politie (evenals vertegenwoordigers van de politiescholen en de Cel Gevaarsituaties) dat in het kader van de pedagogische ondersteuning hiertoe een specifieke functie heeft, zoals expliciet voorzien wordt in de omzendbrief GPI 48 van 17 maart 2006 van de minister van Binnenlandse Zaken betreffende de opleiding en training in geweldbeheersing voor de personeelsleden van het operationeel kader van de politiediensten, BS 14 april 2006.

Met betrekking tot het in de GPI 49 voorziene specifiek luik inzake niet-geplande activiteiten

26. In de provincie West-Vlaanderen blijkt in geen enkel arrondissement het specifiek luik met dirco, zoals voorzien in hoofdstuk 12 van de GPI 49, te zijn ingevuld.

Onze gesprekspartner wijst op de problematiek van *leiding* bij dergelijke onvoorziene operaties, waarbij een voorstel tot het afstaan van deze leiding aan het CIC, volgens hem, niet aanvaard wordt door de zones. Een oplossing lijkt volgens hem dan ook slechts te liggen in een permanente aanwezigheid van een officier op het CIC.

Met betrekking tot het politiealarm

27. Met betrekking tot het politiealarm wijst onze gesprekspartner erop dat bij de bepaling van observatieposten en interceptieposten, wat deze laatste betreft, opnieuw de vraag rijst hoe dan een interceptie tot stand dient te komen.

2.3.2.2. FGP BRUGGE

28. Op 18 januari 2010 vond een gesprek plaats met de gerechtelijke directeur van het arrondissement BRUGGE.

Aan de hand van een specifieke 'case', met name de ontsnapping (met gijzeling) van gevangenen uit de gevangenis te BRUGGE, waarbij een helikopter werd gebruikt en op de vluchtweg nog een 'carjacking' werd gepleegd, overlopen wij de probleemstelling met de gerechtelijke directeur. Hieruit kunnen volgende nuttige elementen worden gedistilleerd:

- 1) de verwittiging van de federale gerechtelijke politie (FGP) met betrekking tot de feiten gebeurde niet correct. Een en ander diende via de media te worden vernomen. Er bestaan strikte verwittigingsschema's tussen de FGP enerzijds en het CIC anderzijds; hierbij blijken nu twee problemen te bestaan:
 - de feiten grepen plaats in een politiezone die instaat voor de eigen dispatching. Met dergelijke politiezones heeft de FGP alleen een algemeen protocol en geen gedetailleerd verwittigingsschema opgesteld;
 - de 'gebeurtenis' werd vervolgens in het CIC aangemaakt als een 'ontsnapping' en niet als een 'gijzeling'. In de voorziene verwittigingsschema's dient de FGP niet verwittigd wanneer alleen een ontsnapping gebeurt;
 - rond 20.00u, zijnde 150 minuten na de feiten, was op het CIC een coördinerende staf (onder andere bestaande uit FGP, CSD en de politiezone) operationeel, wat volgens de gerechtelijke directeur, gezien de laattijdige verwittiging, bijzonder snel leek. Hij is er dan ook formeel in dat, zelfs bij een correcte en snelle verwittiging, het voor een tweedelijnsdienst in de praktijk onmogelijk is om onmiddellijk de operationele leiding van de achtervolging op zich te nemen. De tijdsperiode, nodig voor een lid van de permanentie FGP om zich naar het CIC te begeven, is in principe steeds langer dan achtervolgingen zullen aanslepen. De politiedienst die van bij aanvang gelast wordt met het verder onderzoek is dus niet noodzakelijk de meest efficiënte schakel om dringende maatregelen te nemen in het kader van de aan de gang zijnde achtervolging;
 - het is evenmin mogelijk dat een verantwoordelijke (permanentie)officier telefonisch bepaalde beslissingen (in het kader van een eventuele achtervolging) neemt aangezien hij onmogelijk over voldoende informatie beschikt;
 - in de analyse die na de feiten werd gemaakt vraagt de FGP zich af waarom geen politiealarm werd afgekondigd. Mogelijk niet bij het vertrek van de helikopter (uit de gevangenis), maar dan minstens toch na de landing van de helikopter en de aldaar plaatsgrijpende 'carjacking'. In dit verband dient opgemerkt dat het NIP van bij het begin van de feiten op de hoogte werd gesteld door het CIC West-Vlaanderen.

2.3.3. Bevraging van de communicatie- en informatiecentra

2.3.3.1. CIC West-Vlaanderen

29. Op 15 januari 2010 hebben wij een onderhoud met het diensthoofd van het CIC West-Vlaanderen.

30. Er wordt ons gewezen op volgende nuttige elementen:

- 1) indien de dispatching van een politiezone niet door het CIC gebeurt, ontstaat veelal *eilandvorming* (1). De politiezone werkt dan met een eigen gespreksgroep. Dit gegeven hoeft geen dramatisch obstakel te zijn op voorwaarde dat onder andere in crisissituaties onmiddellijk enerzijds het CIC wordt ingelicht en anderzijds wordt opgeschaald naar een andere frequentie (gespreksgroep). Alleen al dit laatste facet blijft een moeilijkheid. Vermoedelijk ingevolge gebrekkige *vorming* (2) blijft de elementaire kennis voor het wijzigen van gespreksgroep op een radiopost voor tal van politiemensen een hinderpaal.

Vraag die men zich ter zake echter kan stellen is of men van een achtervolgende motorrijder kan verlangen dat zijn aandacht wordt afgeleid door het zoeken naar een andere gespreksgroep.

In het bijzonder wijst onze gesprekspartner naar een ernstig gebrek aan kennis inzake de bediening van radio's door personeleden van FGP BRUGGE;

- 2) er is een gebrek aan eenvormige *procedures* (3) te hanteren tijdens het narijden. Hier wordt ons tevens gewezen op de onduidelijkheid rond 'achtervolgen' *versus* 'narijden': wanneer (m.a.w. voor welke feiten) gebeurt een achtervolging?
- 3) *gebrek aan informatie* (4): niet alle informatie is gekend door de achtervolgende ploegen (talrijke ploegen pikken onderweg slechts in). Bovendien is zelfs niet alle informatie gekend door het CIC in geval van een incident dat start in een politiezone die zelf instaat voor haar dispatching;
- 4) de ondersteuning en coördinatie van de communicatie door de CIC's lijkt te lukken (onder voorbehoud van de geciteerde beperkingen 1 (eilandvorming) en 2 (vorming));
- 5) in het kader van de dienstplanning zijn gedetailleerde verwittigingsschema's uitgewerkt ten behoeve van het CIC. Deze verwittigingsschema's zijn, ten behoeve van andere diensten, echter niet steeds even rigoureuus uitgewerkt bij politiezones die hun eigen dispatching waarnemen. Dit heeft er in een aantal incidenten reeds toe geleid dat bepaalde functionaliteiten, zoals federale diensten als dirco of FGP, niet tijdig verwittigd worden;
- 6) de coördinatie tussen CIC's lijkt voor onze gesprekspartner bevredigend.

Met betrekking tot leiding

31. Er wordt door de verschillende interventieploegen van de diverse politiezones die aan een achtervolging deelnemen steeds spontaan het initiatief genomen om te participeren. De motivatie om deel te nemen blijkt uitstekend, maar niemand stuurt aan en niemand neemt de beslissing dat dit niet hoeft;

- 1) de leiding van dergelijke operatie wordt, in beperkte mate, *de facto* spontaan waargenomen door de 'coaches' (van het CIC) maar er is geen protocol en geen wetsbepaling die dit ondersteunt;
- 2) er is geen procedure ter ondersteuning van de beslissing wanneer voor welke feiten een achtervolging nuttig en/of noodzakelijk is;
- 3) er wordt door het CIC vooral ingespeeld op informatie die men hoort in de radiocommunicatie, maar de vraag is wie bepaalt wat de goede oplossing is;
- 4) bij een aangekondigde gebeurtenis coördineert de dirco vanuit het CIC, dit toont aan dat het haalbaar is;
- 5) onze gesprekspartner wijst eveneens op het reeds vroeger geuite idee om 'coaches' op het CIC, tijdens hun 'shift', de verantwoordelijkheid OBP toe te kennen.

Met betrekking tot het NIP

32. Gevraagd naar het NIP, ziet onze gesprekspartner niet direct een grote meerwaarde. Hij haalt als voorbeeld aan dat zelfs op het vlak van internationale communicatie het CIC rechtstreeks communiceert met het CCPD¹. Een eventuele overkoepeling van CIC's kan volgens hem het best gebeuren op DAO, zij zijn volgens hem in staat, via twee beschikbare toestellen dispatch/S, twee provincies op te volgen.

Met betrekking tot het politiealarm

33. De procedure lijkt volgens onze gesprekspartner moeilijk toepasbaar aangezien ploegen van negen van de 19 politiezones van de provincie West-Vlaanderen niet bij het CIC zijn aangemeld (autonome dispatching door de politiezones in kwestie). Concentrisch werken bij een incident wordt dan ook moeilijk werkbaar. Er heeft nog geen enkele oefening inzake politiealarm plaatsgegrepen.

Wel gebeuren er oefeningen, op het CIC tijdens de coachvergaderingen, die betrekking hebben op grootschalige evenementen maar dan met de focus op de technische aspecten: hoe groepen combineren, hoe info uitwisselen naar andere landen,....

2.3.3.2. CIC Oost-Vlaanderen

34. Op 16 januari 2010 hebben wij een gesprek met de directeur van het CIC Oost-Vlaanderen.

35. Wij vernemen dat er inmiddels een ontwerpprotocol ontwikkeld werd voor 'de coördinatie en het aansturen van ploegen en middelen tijdens het volgen op het grondgebied van de provincie Oost-Vlaanderen', waarbij:

- 1) de leiding en verantwoordelijkheid van de operaties steeds in handen blijft van de politiechefs voorzien in artikel 7 van de Wet op het Politieambt, zijnde ofwel de korpschef van de lokale politie ofwel een bestuurlijke directeur-coördinator;
- 2) de bevoegdheid van het CIC beperkt blijft tot een coördinerende en ondersteunende rol;
- 3) het dan ook deze coördinerende en ondersteunende rol is die verduidelijkt wordt in het protocol;
- 4) het protocol expliciet stelt voor welke misdrijven het volgen aangewezen is;
- 5) bij de operationele beoordeling een duidelijk onderscheid gemaakt wordt tussen een mobiel dispositief (waar het CIC, met volheid van beslissing, een onmiddellijk eerste beoordeling maakt tot al dan niet volgen. Beslissing die vervolgens voor bevestiging wordt afgetoetst bij de verantwoordelijke OBP van zone/federale dienst) en een statisch dispositief. Vervolgens wordt de rol van iedere partij geëxpliciteerd;
- 6) de noodzakelijke principes inzake radiocommunicaties worden verduidelijkt.

36. Onze gesprekspartner verduidelijkt dat vorming op het CIC noodzakelijk zal zijn aangezien niet iedereen dergelijke operatie kan leiden.

37. Onverminderd de ontwikkeling van dit protocol wijst de respondent ons op volgende opgedane ervaringen:

Met betrekking tot leiding

38. Bij aangekondigde operaties is steeds een afgevaardigde van de dirco aanwezig op het CIC, deze neemt dan de leiding op zich (onafhankelijk van afspraken met korpschefs) terwijl het CIC instaat voor de communicatie.

Bij niet-aangekondigde gebeurtenissen doet zich inderdaad een probleem voor waarbij onze gesprekspartner volgende overwegingen ter sprake brengt:

¹ CCPD: Centra voor politie- en douanesamenwerking, opgericht op basis van bi- of multilaterale akkoorden tussen de partnerstaten, overeenkomstig artikel 39, lid 5, van de Overeenkomst ter uitvoering van het akkoord van Schengen (SUO), teneinde snelle en efficiënte informatie-uitwisseling tussen politie- en douanediens in de betrokken grensregio te vergemakkelijken. Het leveren van ondersteuning bij de coördinatie van o.a. grensoverschrijdende achtervolgingen is voorzien in hun takenpakket.

- 1) het gebrek aan leiding bij dergelijke operatie leidt er dikwijls toe dat niemand zich de vraag naar opportuniteit stelt: wie beslist om het narijden/achtervolgen te starten of af te breken (cf. gevaar voor derden)?
- 2) bij het CIC Oost-Vlaanderen is de verantwoordelijke supervisor-coördinator (supco) soms een inspecteur;
- 3) indien een verantwoordelijke leidinggevende niet snel ter plaatse kan zijn, kan met andere woorden slechts gewerkt worden met delegatie. Dan stelt zich echter de vraag naar een eventuele noodzakelijke aanwezigheid van een OBP (met delegatie korpschef/dirco (of politiezones die delegeren naar dirco en dirco die op zijn beurt delegeert naar het CIC – de vraag die respondent opwerpt, is of dit, gezien art. 7 WPA, kan op basis van een uitdrukkelijk akkoord)). Dergelijke oplossing zou een functie vereisen vergelijkbaar met een permanentieofficier op DAO, maar dan per CIC.

Met betrekking tot autonome dispatching door sommige politiezones

39. Momenteel zijn er in de provincie drie politiezones die hun dispatching niet door het CIC laten verzorgen: LOKEREN, AALST en GENT: alle ploegen werken daar op een andere gespreksgroep. Deze toestand blijft volgens het CIC Oost-Vlaanderen, bij onaangekondigde gebeurtenissen, een zeer zwakke schakel in de keten.

Specifiek luik GPI 49 met betrekking tot coördinatie bij bovenlokale niet-geplande activiteiten

40. Dit voorziene luik, dat dient opgesteld met de dirco's, bestaat nog niet maar zit momenteel in een ontwerpfase.

Met betrekking tot het NIP

41. Onze gesprekspartner meent dat het technisch niet haalbaar is dat het NIP eventueel op een gegeven ogenblik de leiding/coördinatie van een achtervolging op zich neemt. Het NIP beschikt bovendien niet over alle informatie die gekend is bij het start-CIC, zij kennen evenmin alle lokale afspraken/protocollen.

Zelfs bij 'internationale achtervolgingen' neemt het CIC de grensoverschrijdende verwittigingen waar¹ en is het niet duidelijk welke meerwaarde het NIP hierin kan waarnemen.

Met betrekking tot het politiealarm

42. Voor het politiealarm gelden geen uniforme afspraken per dirco. Het proces is semi-geautomatiseerd en er werd reeds geoefend in het arrondissement DENDERMONDE in het voorjaar 2009. Technisch gezien, moet een politiealarm dus lukken maar respondent stelt zich de vraag naar het nut, aangezien het volgens hem beter is om bij een incident dat hiervoor in aanmerking komt de procedure van 'arrondissementele broadcast' uit te voeren.

43. Door onze gesprekspartner wordt een kopie overhandigd van het door hem toegelichte ontwerpprotocol².

2.3.3.3. CIC ANTWERPEN

44. Op 18 januari 2010 hebben wij een gesprek met de directeur van het CIC ANTWERPEN (hierna CICANT genoemd).

45. In de provincie Antwerpen werd, naar aanleiding van enkele spectaculaire achtervolgingen, in de loop van 2008 door het provinciaal overleg korpschefs aan het CICANT opdracht gegeven een eenvormige manier van optreden te ontwikkelen voor het gecoördineerd optreden van de politiediensten binnen de provincie Antwerpen in geval van achtervolgingen en onderschepping. Een werkgroep met vertegenwoordigers van de lokale en de federale politie ontwikkelde een voorstel wat betreft:

¹ Respondent benadrukt dat gelijktijdig een kopie van de informatie wordt overgemaakt aan DAO.

² Op 1 juni 2010 werd het ontwerp goedgekeurd op het provinciaal veiligheidsoverleg en wacht het CIC Oost-Vlaanderen enkel nog op de bepaling van plaatsen van onderscheppingsdispositieven door de diverse politiezones.

- 1) de radiocommunicatie;
- 2) de coördinatie en leiding bij de achtervolging;
- 3) de toegepaste politieprocedés.

46. Dit resulteerde, eind 2008, in afspraken waarvan de tekst werd opgenomen in een verslag met de korpschefs maar niet in een effectief protocol. In 2009 werd de procedure toegepast bij 44 achtervolgingen, zonder noemenswaardige problemen.

Met betrekking tot de radiocommunicatie

47. De voornaamste afspraken zijn:

- 1) de nodige afspraken worden gemaakt rond routinegespreksgroepen enerzijds en alertgroepen voor de provincie anderzijds. Deze laatste worden geprogrammeerd in alle radio's en in alle folders, waardoor ze steeds vindbaar zijn;
- 2) de nodige vorming door de korpsen is vereist met betrekking tot het gebruik en de vindbaarheid van de gespreksgroepen;
- 3) er worden oefeningen gehouden: oefeningen in het vinden van de alertgroep van de provincie en oefeningen voor koppelingen met Nederland.

Met betrekking tot de leiding

48. Voor mobiele situaties staat het CIC in voor de *coördinatie* (er wordt bewust niet gesproken over 'leiding' teneinde enige discussie rond art. 7 WPA te vermijden), ongeacht de PZ met eigen dispatching; voor *statische situaties* wordt de coördinatie verzekerd door de zonale dispatching of het CIC, afhankelijk van de locatie. Zodra de situatie statisch wordt, wordt de leiding 'ASAP' overgenomen door een OGP op het terrein.

Er wordt geëxpliciteerd dat een onderscheid dient te worden gemaakt tussen de *leiding van de operatie* (meldkamer of het CICANT gelet op het mobiele gebeuren) en de *leiding van het onderzoek* (politiezone).

49. De filosofie is met andere woorden dat het lokale aspect (de vaststellingen op de plaats van de start enerzijds en de interceptie en alles wat gebeurt bij het 'stoppen' anderzijds) gebeurt onder beheer van de lokale politie, terwijl het mobiele luik van de achtervolging beheerd wordt door het CIC.

Met betrekking tot de toegepaste tactische procedés

50. Markant is ongetwijfeld dat gesteld wordt dat het CIC aan de hand van isochrone lijnen de punten kan bepalen die bezet kunnen worden als observatie- en interventiepost (naar analogie van de afspraken inzake politiealarm) en dat, gelet op de ernst van de feiten en de dringendheid van de tussenkomst, het CIC hierin 'directief' zal optreden.

Er wordt expliciet gesteld dat, teneinde incidenten/ongevallen te voorkomen, door de meldkamers en het CIC de nadruk zal gelegd worden op het 'narijden en het volgen en een actie in de diepte' eerder dan op het 'achtervolgen ten koste van alles'.

51. Volgens onze gesprekspartner werd het protocol inmiddels overgenomen in de provincies Limburg en Vlaams-Brabant.

De respondent ziet in de praktijk ook geen andere oplossing dan deze waarvoor geopteerd werd. De meeste achtervolgingen gaan dermate snel dat het mobiele aspect steeds gecoördineerd zal dienen te worden door het CIC, zelfs voor de niet-gedispatchte politiezones.

52. Aanvullend deelt onze gesprekspartner nog mede:

Met betrekking tot de autonome dispatching door sommige politiezones

53. Het CIC ANTWERPEN verzorgt de dispatching van 21 politiezones (op 25). De dispatching gebeurt niet voor de politiezones: TURNHOUT, GEEL, MECHELEN en ANTWERPEN. Het gevolg hiervan is ongetwijfeld dat wanneer een achtervolging in een van deze politiezones start het CIC altijd een stukje informatie mist.

Een specifiek probleem in dit licht is bijvoorbeeld een achtervolging van MECHELEN (provincie Antwerpen) naar HOFSTADE. De overgave aan het CIC Vlaams-Brabant dient te

gebeuren door het CIC Antwerpen dat op dat ogenblik echter zelf nog geen of onvoldoende informatie heeft.

Met betrekking tot het specifiek luik GPI 49

54. Het luik inzake coördinatie bij bovenlokale niet-geplande activiteiten, dat blijkt hoofdstuk 12 van de GPI 49 in aanvulling op het dienstenplan dient opgesteld, werd in de provincie Antwerpen (nog) niet ingevuld. Er dient volgens onze gesprekspartner immers gestreefd naar een bijzonder luik op provinciaal niveau, maar hij stelt zich de vraag wie van de drie dirco's dit gaat/moet trekken.

Met betrekking tot het NIP

55. Onze gesprekspartner ziet, op onze vraag, geen eventuele rol van betekenis voor het NIP in dit verband: het NIP beschikt niet over voldoende kennis aangaande het begin van de achtervolging. Eventuele verwittigingen van aangrenzende CIC's gebeuren door het CIC zelf via een nationale gespreksgroep.

Met betrekking tot het politiealarm

56. Wat het politiealarm betreft, kan medegedeeld worden dat de protocollen die tussen de dirco's en het CIC dienen opgesteld te worden effectief zijn afgesloten. De observatieposten die hiervoor noodzakelijk zijn, werden bepaald, maar er werd nog geen praktische oefening uitgevoerd.

2.3.4. Bevraging van het centrale niveau van de federale politie

2.3.4.1. NIP

56. Op 15 januari 2010 hebben wij een onderhoud gehad met de directeur DJO en de adjunct-directeur DAO¹.

57. Voor de duidelijkheid van het overzicht worden navolgend de belangrijkste meegedeelde punten weergegeven:

- 1) beide gesprekspartners erkennen het bestaan van een probleem van zone- en arrondissementsoverschrijdende coördinatie;
- 2) in hun ogen is de verantwoordelijkheid van de coördinatie en leiding bij dergelijke operaties wettelijk, ingevolge artikel 7 (e.v.) WPA, in handen van zonechef of dirco en heeft het nationaal echelon geen enkele bevoegdheid, zulks uiteraard met uitzondering van:
 - een eventuele grensoverschrijdende achtervolging/observatie;
 - een toepassing van bijzondere technieken bij niet-gelocaliseerde feiten;
 - een politiealarm;
 - informatieverspreiding naar diverse CIC's, via 'broadcast', op verzoek van een van hen;
- 3) ondanks de wettelijke bevoegdheid van zonechef en dirco (en er geen wettelijke verantwoordelijkheid bij het CIC berust) en ondanks mogelijke coördinatieproblemen in één CIC-omschrijving naar aanleiding van de problematiek dat bepaalde zones zelf hun dispatching verzorgen, menen beide gesprekspartners dat eventuele problemen zich in de praktijk toch vooral zullen voordoen bij CIC-overschrijdende coördinatie. Er bestaat immers geen *nationaal CIC*, het NIP heeft niet die taak;
- 4) met betrekking tot het politiealarm hebben wij de vraag gesteld hoe dikwijls deze procedure reeds werd toegepast. Dit blijkt, sinds het bestaan van de omzendbrief (1 mei 2005) nog geen enkele maal het geval te zijn geweest. Er werd evenmin reeds enige CIC-overschrijdende oefening gehouden.
Op de vraag of ter verduidelijking/operationalisering van deze omzendbrief enige verdere richtlijn werd uitgewerkt, wordt eveneens negatief geantwoord. Wij kunnen ons niet van de indruk ontdoen bij onze gesprekspartners enige schroom waar te nemen om in het

¹ Verslag 10859/2010 van 29 januari 2010.

geïntegreerde landschap een initiatief te nemen om richtlijnen uit te werken (of procedures voor te stellen) die ook een impact hebben op het lokale niveau.

DJO verwijst in dezen bovendien expliciet naar de rol die, in de richtlijn politiealarm, aan de dirco wordt toegewezen met het oog op een bijzondere samenwerkingsovereenkomst;

- 5) onder verwijzing naar de GPI 49, meer bepaald naar het feit dat voorzien wordt dat een samenwerkingsovereenkomst dient uitgewerkt tussen NIP en de CIC's voor de informatie- en communicatiecoördinatie, wordt ons meegedeeld dat dit protocol nog niet in voege is. Momenteel wordt het ontwerp gefinaliseerd.

58. Door DAO werd ons nadien de tekst bezorgd van het ontwerpprotocol opgesteld tussen de CIC's en DAO.

2.3.4.2. CGO

59. Op 18 maart 2010 hebben wij een onderhoud met de directeur van de directie van de operationele politionele informatie (CGO).

60. Hij wijst ons op volgende nuttige elementen:

Met betrekking tot leiding

- 1) het probleem met betrekking tot de leiding/coördinatie bij achtervolgingen is slechts een deelprobleem van een groter probleem.
Artikel 7 WPA legt de leiding in handen van de lokale politie of de dirco. Bij aangekondigde acties is er voldoende tijd om rond de tafel te gaan zitten en een oplossing uit te werken. Bij niet-aangekondigde operaties doet er zich een probleem voor en dit probleem beperkt zich dus met andere woorden niet tot achtervolgingen alleen;
- 2) niet weten wie de leiding heeft, is funest in operaties. Bij iedere interventie duikt dit probleem eventueel reeds vanaf de aankomst van een tweede ploeg op: wie heeft de leiding?
- 3) volgens het dienstenplan (GPI 49) ligt de leiding zeker niet bij CIC's. Dit was volgens de directeur CGO trouwens een oorspronkelijke eis van de lokale politie. Het gevolg van deze keuze bij de politiehervorming is dan ook dat de CIC's eerder werden uitgebouwd als servicecentra en de medewerkers werden omgeschoold naar 'ondersteuners'. Zeer concreet houdt dit volgens respondent in dat medewerkers niet zeggen 'U zal' maar 'Gelieve U te begeven naar';
- 4) het CIC heeft wel de leiding van het radionet, maar hiertoe blijft het beperkt;
- 5) de problematiek bij achtervolgingen is met andere woorden eerder een symptoom. Het probleem wordt wel geaccentueerd in achtervolgingen aangezien het zich geografisch verplaatst: het wordt vlug het probleem van een ander. De moeilijkheid voor het CIC hierbij is dan op zoek te gaan naar de volgende verantwoordelijke: iedere keer opnieuw schept dit problemen inzake oproepbaarheid en terugroepbaarheid. Op het ogenblik dat de verantwoordelijke OBP gevonden wordt, is het probleem verschoven naar een volgende zone.

Met betrekking tot cultuur

61. Er is echter een fundamenteel cultureel probleem, waarbij directief optreden minder en minder aanvaard wordt. Ter zake wordt aangestipt:

- 1) de leiding verplaatsen zonder de cultuur aan te pakken is dan ook een verplaatsing van het probleem, temeer daar er geen hiërarchische band is tussen het CIC en de interveniërende politiemannen;
- 2) op dit ogenblik wordt volgens de directeur CGO naar het CIC gekeken 'bij gebrek aan'. Stel dat het CIC meer leiding op zich neemt, dan is dit nog geen oplossing voor alles, want stel dat een ploeg het niet meer ziet zitten, kan het CIC dan een bevel geven?
- 3) in het CIC ANTWERPEN werd nu een 'meer directief' protocol afgesloten, dit is een nieuwe wending. Maar er blijft een structureel en vooral cultureel probleem bestaan.

62. Met betrekking tot de definiëring van het begrip leiding

- 1) de vraag is wat leiding dient in te houden: wat is rol van een OBP of OGP in dergelijke situatie? Wat zijn hun taken? Gewoon een OBP op het CIC voorzien lijkt hem geen volledig afdoende oplossing. Een gedeelte van de verantwoordelijkheid zal steeds bij de 'OGP-terrein' moeten liggen want de dispatcher heeft niet steeds zicht op het dispositief, maar *quid* met de bereikbaarheid en inzetbaarheid van een 'OGP-terrein' (respectievelijk een OBP indien noodzakelijk);
- 2) wie beslist over een aantal aspecten: wat indien er bijvoorbeeld wordt ingegaan tegen een economisch belang (waarbij onze gesprekspartner verwijst naar een instrument als een interventiechronometer waarmee de tijdshinder wordt gemeten)?

63. Met betrekking tot de te hanteren tactische procedés

- 1) onze gesprekspartner verwijst naar de bestaande lacune inzake uniforme (en zelfs afwezigheid van) richtlijnen m.b.t. de te hanteren tactische procedures. Deze dienen alle uitgeschreven te worden. Onze gesprekspartner verwijst naar voorvallen waarbij ter interceptie van een vrachtwagen een andere vrachtwagen dwars op een snelweg werd geplaatst;
- 2) voor het eventueel afbreken van achtervolgingen/narijden dienen duidelijke parameters vastgesteld te worden.
Hier wordt gewezen op het ethisch aspect: het bestaan van een onevenwicht tussen de ondernomen actie bij achtervolging (cf. de tunnelvisie van de betrokken achtervolgende agenten bij het ontbreken van leiding op afstand) en de potentiële schade die kan berokkend worden aan derden niettegenstaande het eventueel om een minieme inbreuk gaat.

Met betrekking tot potentiële oplossingen

64. Op de vraag naar potentiële oplossingen stelt de directeur CGO uitdrukkelijk dat de visie van zijn dienst is dat men openstaat voor elk debat. Hij is blij vast te stellen dat er een duidelijke evolutie in de geesten is, waarbij er nu minstens reeds een erkenning van het probleem bestaat.

Volgende elementen dienen, bij het zoeken naar een oplossing voor het aanduiden van een coördinerend/leidinggevend niveau, volgens hem zeker in overweging genomen:

- 1) de politiezone lijkt voor onze gesprekspartner niet echt een optie;
- 2) bij keuze voor het niveau van de dirco stelt zich onmiddellijk de vraag welke (gezien het veelal arrondissementsoverschrijdend karakter van de feiten)?
- 3) wanneer voor het dragen van meer verantwoordelijkheid door de CIC's zou worden geopteerd, dan zal ook hier bijkomende vorming en een mentaliteitswijziging nodig zijn: terug naar het 'leidinggevende' eerder dan het waarnemen van de 'service-rol';
- 4) de aangereikte oplossing dient structureel, organisatorisch en cultureel ingebed te worden, anders blijft een probleem van afdwingbaarheid bestaan.

65. Respondent stelt bovendien dat er nood is aan een conceptuele dienst om een en ander uit te schrijven. In de huidige politiestructuur wordt geen antwoord geboden en voelt niemand zich geroepen om initiatieven te nemen.

Met betrekking tot het specifiek luik GPI 49

66. Verder wordt gesteld dat er geen opvolging is welke dirco initiatieven neemt en welke niet. Bovendien is het zo dat sommige dirco's wel degelijk effectief actie hebben ondernomen maar dat de uitgewerkte teksten dan alle verschillend zijn.

Met betrekking tot het politiealarm

67. Op onze vraag naar de reden van het kennelijk bestaan van schroom om dit af te kondigen beperkt de directeur CGO zich ertoe te stellen dat de eerste vijf minuten na het incident cruciaal zijn, maar dat bijvoorbeeld in de provincie Oost-Vlaanderen, waar de noodzakelijke protocollen zijn uitgeschreven, reeds kan worden vastgesteld dat de drie verschillende arrondissementen over drie verschillende teksten beschikken.

68. Tot slot wijst de directeur CGO ons nog op het bestaan van een project ‘CIC, doeltreffendheid van de operaties’. Dit project werd opgestart naar aanleiding van het evaluatierapport 10 jaar politiehervorming¹. De doelstelling die hierbij geformuleerd wordt is: “Creëren van duidelijkheid en ‘best practices’ voor de operationele leiding en het operationeel beheer van niet aangekondigde gebeurtenissen met een proces ‘change’ over de operationele waardeketen georganiseerd tegen begin 2013”.

69. Hierbij dienen:

- 1) aanpassingen te gebeuren van werking, dienstenplan CIC aan nieuwe wensen, eisen van het terrein en operationele verantwoordelijken;
- 2) acties ondernomen voor, en opvolgingen van, aanbevelingen van de Algemene Inspectie.

Update

70. In december 2010 werd bij wijze van ‘update’ bij CGO navraag gedaan in welke mate de her en der gegroeide initiatieven tot het opstellen van protocollen/afspraken, met betrekking tot coördinatie inzake achtervolgingen, in andere omschrijvingen navolging kenden, dan wel er door CGO inmiddels initiatieven ter zake werden genomen.

71. Wij vernemen dat door CGO tot op heden geen initiatief werd genomen ter ontwikkeling en implementatie van een eenvormige tekst die overal te lande kan worden toegepast. Momenteel beperkt deze dienst zich tot het verzamelen en inventariseren van de genomen initiatieven. Op termijn hoopt men dat dit alsnog kan resulteren in een federaal initiatief inzake het opstellen van een minimale tekst, op dit ogenblik wordt deze echter niet ontwikkeld.

2.3.5. Bevraging van de lokale politie

72. Op 4 maart 2010 hebben wij een gesprek met de korpschef van de PZ KNOKKE, tevens voorzitter van de Vaste Commissie van de lokale politie. Op onze vraag verduidelijkt hij expliciet te spreken als voorzitter van de Vaste Commissie van de lokale politie en niet als korpschef van de PZ KNOKKE.

73. Hij wijst ons op volgende nuttige elementen:

- 1) hij erkent uiteraard de noodzaak van coördinatie. Hij meent dat bij geplande gebeurtenissen het huidig wettelijk kader van artikel 7 WPA volstaat als referentiekader. Bij onvoorziene gebeurtenissen zijn er volgens hem twee mogelijkheden:
 - ofwel betreft het een gebeurtenis waarvan verwacht kon worden dat ze ooit zou plaatsgrijpen: deze kan worden voorbereid;
 - ofwel betreft het een niet te verwachten gebeurtenis – waar uiteraard een probleem rijst.
- 2) er is in deze coördinatie een belangrijke taak weggelegd voor de CIC’s (op onze expliciete vraag stelt hij dat dit zowel het standpunt is van de politiezones waarvan de dispatching wordt verzorgd door het CIC als van de politiezones die de eigen dispatching waarnemen). Er is volgens hem een algemene bereidheid met betrekking tot het idee van ‘opschaling’. Dergelijke opschaling moet echter een beslissing van het CIC zijn. Technici moeten hiervoor maar een voorstel uitwerken. Hierbij lijkt het volgens respondent niet realistisch dat een afzonderlijk protocol per politiezone wordt opgesteld;
- 3) het probleem staat los van de autonomie van de politiezones: er is immers een geïntegreerd kader nodig, hiertegen is geen zinnig argument in te brengen. Bijkomend is het immers zo dat de OGP van de ‘startzone’ niet over alle nuttige informatie beschikt: dit is dan ook geen alternatief;
- 4) een optie zou kunnen zijn dat de supervisor van het CIC verantwoordelijk wordt voor de achtervolging (mobiele aspect), maar dat de lokale politie op het terrein verantwoordelijk is voor de technische en tactische interventie.

¹ Verslag Federale Politieraad 10 jaar politiehervorming, 29 mei 2009, 53-54.

5) om een dergelijke optie uit te werken, zijn er echter drie problemen:

- het wetgevend kader: mag art. 7 WPA extensief geïnterpreteerd worden? Is het mogelijk de leiding te bepalen via een akkoord of is een wetsbepaling nodig? *Quid* met een eventuele wijziging van het dienstenplan (KB 2002)?
- de 'Human Resources' van het CIC (zie de *supra* besproken aanwezige hoedanigheden/competenties);
- het noodzakelijk uitschrijven van de processen en procedures die de meest voorkomende aspecten bevatten.

74. Met betrekking tot autonome autonome dispatching van sommige politiezones

- 1) wat informatie voor de ploegen op het terrein betreft, is het evident dat de zones worden gedispacht via het CIC of een eigen dispatch/S. Zones die nog beschikken over een dispatch/N¹ dienen zich aan te passen². In dit verband verwijst de korpschef fijntjes naar een 'overschot' (althans in zijn ogen) van toestellen dispatch/S bij de dirco's, die er zijn inziens toch geen gebruik van maken³;
- 2) keuze voor een eigen dispatching via dispatch/S is volgens de korpschef echter vooral ook een keuze voor integratie van functionaliteiten ('call-taking', toezicht op zonaal cellencomplex, ...). De reactie door de dispatcher zal tevens minder afstandelijk zijn zoals bij het CIC, de ondersteuning wordt dan ook anders.

Met betrekking tot het NIP

75. Met betrekking tot CIC-overschrijdende achtervolgingen en een eventuele meerwaarde van het NIP stelt de korpschef dit onvoldoende te kunnen beoordelen.

Met betrekking tot het politiealarm

76. Met betrekking tot het politiealarm en meer bepaald de niet-toepassing ervan in de provincie West-Vlaanderen beperkt respondent zich, en dan als korpschef van de PZ KNOKKE, ertoe te wijzen op het bestaan van een door hem uitgewerkte zonale procedure in zijn politiezone: de procedure 'Flash Knokke Rood' waarbij, bij een heterdaadmelding, volgens het principe van concentrische cirkels cruciale observatiepunten worden bezet.

3. ANALYSE

3.1. ERKENNING VAN HET PROBLEEM

77. Zowel uit analyse van eerdere aanbevelingen van het Vast Comité P, de AIG en de Federale Politieraad als uit analyse van de gevoerde gesprekken blijkt dat huidige probleemstelling vrij algemeen erkend wordt. Ook al werd er geen representatieve vertegenwoordiging van de geïntegreerde politie gehoord in huidig onderzoek, dan nog lijkt het

¹ Dispatch/N betreft een netwerk-pc bedoeld om bepaalde diensten toe te laten: gebeurtenissen en ploegen op te volgen, aan te maken of respectievelijk aan te melden, berichten te versturen en opvragingen te kunnen doen.

² De omzendbrief GPI 49 stelt dat, gelet op de technische werking van dit middel, het uitgesloten is dat men op een dispatch/N of evolutief equivalent zou vertrouwen om de gebeurtenissen te dispatchen die dringend moeten worden afgehandeld, 68. Deze niet-conforme autonome dispatching wordt eveneens door de AIG aangekaart in hun verslag m.b.t. 'Interventietermijnen en de impact van de verschillende soorten van dispatching op de operationele werking van de geïntegreerde politie', november 2009, punt 3.5.2.

³ Deze visie van 'toestellen dispatch/S, onnodig ter beschikking gesteld van de dirco's' werd reeds verwoord in het verslag van de Federale Politieraad "10 jaar politiehervorming", 29 mei 2009, 54. Hierbij wordt bedoeld op de hoge kostprijs van een dergelijk toestel dispatch/S voor de zones enerzijds en het volgens de heer VANUFFEL niet optimaal gebruik ervan door de dirco's anderzijds.

dat mag gesteld worden dat er consensus heerst over het gegeven dat er op zijn minst onduidelijkheid is omtrent een aantal facetten eigen aan zoneoverschrijdende achtervolgingen van zich verplaatsende verdachten. In eerste instantie wordt hierbij gedacht aan problemen die betrekking hebben op de leiding van de operatie en op de toe te passen tactische procedés.

3.2. LEIDING

78. In theorie is de verantwoordelijkheid inzake de leiding van politionele operaties voorzien in artikel 7 WPA. In de praktijk blijken zich een aantal praktische problemen voor te doen:

- 1) het verplaatsend karakter inherent aan het voorliggend probleem brengt een constante wijziging van grondgebied van politiezone met zich mee. Als gevolg hiervan moet door het CIC, dat in principe zelf slechts 'de coördinatie van de communicatie' verzorgt, steeds opnieuw op zoek worden gegaan naar de betrokken verantwoordelijke binnen de desbetreffende zone. De, aldaar eventueel, niet-permanente aanwezigheid van OGP (respectievelijk OBP) brengt dan een lacune op het vlak van verantwoordelijke leiding met zich mee;
- 2) bij het aantreffen van een verantwoordelijke die leiding kan nemen, kan deze, op basis van de kennis van zijn zone, overgaan tot een eventuele nuttige interceptie, met het in plaats stellen van een statisch dispositief, ook al dient dit vanwege de snelheid eventueel te gebeuren zonder volheid van kennis m.b.t. de elementen die ten grondslag liggen aan de aangepane achtervolging;
- 3) zolang de achtervolging echter mobiel blijft, en met andere woorden mogelijk slechts kortstondig op het grondgebied van de betrokken politiezone zal plaatsgrijpen, is de betrokkenheid van deze verantwoordelijke voor de achtervolging niet vanzelfsprekend, als hij in die korte tijdspanne al gevonden en gebrieft kan worden.

79. De gesprekpartners zijn het erover eens dat de afwezigheid van een leidinggevende (of de onduidelijkheid over wie de verantwoordelijkheid draagt) er o.a. minstens toe kan leiden dat:

- 1) met uitzondering van de interveniërende (achtervolgende) politiemannen zelf, niemand zich geroepen voelt om te oordelen over de noodzakelijkheid van de achtervolging. Wat is met andere woorden de opportuniteit ervan?
- 2) niemand een oordeel velt over het eventuele nut van bijkomende inzet van interventieploegen van politiezones die doorkruist worden door de achtervolging. Bijkomende ploegen van die zones sluiten zich in tal van gevallen aan bij het achtervolgend dispositief. Dit initiatief is ongetwijfeld lovenswaardig wanneer we het bekijken op het vlak van betrokkenheid van de desbetreffende interventieploegen, maar dergelijke beslissing wordt op heden niet genomen met volheid van kennis inzake de initiële redenen om tot achtervolging/narijden over te gaan. De noodzakelijkheid en/of opportuniteit wordt opnieuw niet afgewogen, of kan veelal, vanwege het ontbreken van informatie, door de zich aansluitende ploegen niet worden afgewogen;
- 3) met uitzondering van de achtervolgende politiemannen zelf, niemand toezicht houdt op de spontaan genomen initiatieven ter interceptie. Is de wijze waarop dit gebeurt opportuun? Worden geen onverantwoorde tactische procedés (mogelijk disproportioneel geweld) toegepast, waardoor mogelijk zelfs onnodig derden in gevaar worden gebracht?
- 4) er onduidelijkheid is met betrekking tot gezagsverhoudingen, zoals tussen achtervolgende dispositieven, van verschillende politiezones en/of federale diensten, onderling enerzijds of tussen achtervolgende dispositieven en een onderscheppend dispositief van een andere politiezone of federale dienst anderzijds.

3.3. SUPRALOKAAL – OPSCHALING

80. Naar oplossingen toe bestaat bij de gesprekspartners, zonder enig onderscheid, de overtuiging dat de leiding van een dergelijke operatie op voldoende hoog niveau (geografisch gezien, met andere woorden supralokaal) dient te worden genomen.

81. Dit is niet alleen de visie van de federale politie, maar ook de voorzitter van de Vaste Commissie van de lokale politie stelt dat er een algemene bereidheid is met betrekking tot het idee van 'opschaling'. Dergelijke opschaling moet bovendien volgens hem echter een beslissing van het CIC zijn. Zulks staat volgens hem los van de autonomie van politiezones, er is ter zake behoefte aan een geïntegreerd kader.

3.4. HET ONTBREKEN VAN BEPAALDE TACTISCHE PROCEDÉS

82. Uit het onderzoek is gebleken dat er een lacune bestaat op het vlak van richtlijnen omtrent toe te passen tactische procedés. In veel politiezones nemen politiepatrouilles op dit vlak initiatieven naar best vermogen. De gehanteerde procedés, indien al geformaliseerd in richtlijnen, kunnen echter verschillen van zone tot zone, wat tot gevaarlijke situaties kan leiden aangezien op dat ogenblik interventieploegen van verschillende politiezones dienen samen te werken.

83. Wanneer wordt er overgegaan tot achtervolgen (te allen prijze) enerzijds of tot narijden, eventueel gevolgd door een actie in de diepte, anderzijds? Het verschil tussen beide technieken lijkt bovendien te weinig gekend. Zijn er parameters bepaald om na te gaan wanneer een achtervolging dient afgebroken te worden? Indien bovendien wordt overgegaan tot interceptie, welke procedés worden dan gehanteerd? Onze gesprekspartners wezen expliciet op de moeilijkheid van een interceptie van een vluchtend voertuig op een autosnelweg, en wijzen naar het ontbreken van het bestaan van een goedgekeurd procedé door het ter zake, volgens de GPI 48, bevoegde Pedagogisch Comité.

3.5. INMIDDELS GEGROEIDE INITIATIEVEN

84. Het federaal niveau van de geïntegreerde politie nam, tot voor kort, geen initiatieven om voor de aangekaarte problematiek een oplossing voor te stellen. Van meerdere gesprekspartners hoorden wij "*Wie voelt zich geroepen in de huidige structuur?*".

85. De laatste jaren zijn echter wel, naar aanleiding van een reeks incidenten en ingevolge het genoemde ontbreken van federale initiatieven, 'bottom-up' diverse lovenswaardige initiatieven genomen in verschillende provincies. Er dient opgemerkt dat:

- 1) de genomen initiatieven op een aantal aspecten verschillen;
- 2) in de genomen initiatieven zeer oplossingsgericht wordt te werk gegaan, ook al wordt eventueel, via semantische spitsvondigheden, het begrip 'leiding van de operatie' omzeild. Dit gebeurt ongetwijfeld enerzijds om discussies m.b.t. het werkkader van artikel 7 WPA te vermijden, maar er mag bovendien anderzijds niet worden onderschat dat de culturele component, waarnaar door verschillende gesprekspartners verwezen werd, een belangrijke invloed op dit gebeuren heeft;
- 3) het CIC kan, noch wil, zich profileren als leidinggevende. De relatie tussen de dispatcher van het CIC enerzijds en de interveniërende politieman anderzijds is niet hiërarchisch en het CIC doet er alles aan om zich als serviceverlenend en ondersteunend niveau op te stellen. Deze keuze is wettelijk bepaald en is filosofisch ongetwijfeld inherent aan de gekozen structuur voor de politiehervorming. Deze visie wordt vermoedelijk nog versterkt door de perceptie benadering in de hedendaagse maatschappij. De perceptie van 'directief optreden' lijkt in de huidige overlegbenadering bijna politiek incorrect, waardoor dit absoluut wordt vermeden. Nochtans zijn de respondenten het erover eens dat het ontbreken van leiding en de mogelijkheid tot directief optreden in crisissituaties/operaties, waarbij snel doortastende beslissingen dienen genomen te worden over diverse problemen die zich opwerpen tijdens bijvoorbeeld een achtervolging, nefast is.

3.6. COÖRDINATIE VAN BOVENLOKALE NIET-GEPLANE ACTIVITEITEN ZOALS VOORZIEN IN GPI 49

86. Hoewel geen representatieve steekproef werd gehouden, blijkt uit de beperkte rondgang (3 CIC's) dat in te veel arrondissementen door de dirco ter zake nog geen specifiek luik, zoals voorzien in hoofdstuk 12 van de GPI 49, werd afgesloten met het CIC. Het is echter met name dit 'specifiek luik' - zoals hoger gesteld, door de GPI 49 in het leven geroepen - dat het CIC moet toelaten om op terug te vallen, met het oog op coördinatie, bij zone- of arrondissementsoverschrijdende niet-geplande activiteiten. Het is inderdaad net deze categorie van incidenten waartoe de overgrote meerderheid van voorliggende incidenten behoort.

3.7. SUCCESBEPALENDE FACTOREN MET BETREKKING TOT DE RADIOCOMMUNICATIE

87. In de marge worden een aantal problemen aangekaart die een reële invloed kunnen hebben op de leiding/coördinatie van een dergelijke operatie, maar die niet specifiek eigen aan de problematiek zijn. Het betreffen eerder succesbepalende factoren voor een optimale werking van het communicatiesysteem in zijn geheel. Wij halen in dit verband onder andere aan:

- 1) de vorming voor de noodzakelijke vaardigheden bij de bediening van de radioapparatuur (het werken op de juiste gespreksgroepen, het onmiddellijk terugvinden van de alertgroepen bij opschaling,...);
- 2) de discussie rond de autonome ('remote') dispatching van bepaalde politiezones. Al onze gesprekpartners van de CIC's blijven duidelijk stellen dat het niet-dispatchen van een aantal politiezones automatisch leidt tot blinde vlekken, weze het minstens tot een gebrek aan informatie en coördinatie wanneer een eventuele achtervolging start in een dergelijke politiezone.

De Algemene Inspectie komt eveneens tot de vaststelling¹ dat de situatie niet optimaal is, en verwijst naar een tekort aan systematiek en betrouwbaarheid met betrekking tot de verspreiding van informatie door deze zones aan het CIC, ook al blijkt dit overwegend een persoonsgebonden probleem. Dit brengt uiteraard mogelijke risico's met zich mee, meer bepaald bij feiten met een zoneoverschrijdend karakter. De AIG verwijst in dit verband tevens naar een dikwijls voorkomende gebrekkige voeding van de CAD-databank, waardoor zowel het CIC als de andere politiediensten verstoken blijven van mogelijke relevante informatie. Dit leidt tot de door de AIG geformuleerde verbeteropportunity dat *"de aangehaalde gebreken op het vlak van de communicatie- en informatiestroom (falende wederkerigheid van de informatieverspreiding, gebrekkige voeding van de CAD, passieve opvolging van de supralokale radiocommunicatie) en de afwezigheid van imperatieve procedures of maatregelen ter zake, dienen aangepakt te worden"*;

- 3) het onvoldoende uitgewerkt zijn van verwittigingsschema's (het door de zones uitgewerkte interventiebeleid waarvan *supra* sprake) wanneer de lokale politie een autonome dispatching verzorgt. Deze schema's zijn veelal minder uitgewerkt dan voor de door het CIC waargenomen dispatching. Dit kan met zich meebrengen dat wanneer een incident zich voordoet in één van de betrokken politiezones de verwittigingen (van bijvoorbeeld federale diensten) niet op dezelfde wijze zullen verlopen dan wanneer eenzelfde incident zich zou voordoen in een door het CIC bediende politiezone.

3.8. POLITIEALARM

88. De procedure politiealarm is niet noodzakelijk gebonden aan de problematiek van acute crisissituaties en zich verplaatsende verdachten, maar werd door de diverse gesprekpartners ter sprake gebracht omdat in een aantal incidenten, die het voorwerp uitmaken van huidig dossier, de aanwending van deze procedure eventueel zou kunnen worden overwogen.

¹ Verslag AIG met betrekking tot Interventietermijnen en de impact van de verschillende soorten van dispatching op de operationele werking van de geïntegreerde politie, november 2009, punt 3.6.1. informatie-uitwisseling.

89. Het nationaal echelon - het NIP bij monde van DAO en DJO - bevestigt dat deze procedure sinds het bestaan van de omzendbrief (1 mei 2005) nog geen enkele maal werd toegepast, evenmin werd enige CIC-overschrijdende oefening gehouden. Er blijkt nog geen enkel nationaal initiatief genomen ter operationalisering van de omzendbrief. Enerzijds is het duidelijk dat er enige schroom bestaat om in het geïntegreerde landschap een initiatief te nemen dat ook een impact heeft op het lokale niveau, anderzijds wordt door de respondenten expliciet gewezen op de, in de omzendbrief voorziene, rol van de dirco in het afsluiten van bijzondere samenwerkingsovereenkomsten.

Bij de rondgang is echter gebleken dat niet in alle arrondissementen een dergelijk initiatief werd genomen en de door de omzendbrief van 1 mei 2005 betreffende het politiealarm vereiste afspraken dan ook nog niet werden vastgelegd.

90. De schijnbare vrees die aanwezig is om de procedure toe te passen, of zelfs maar uit te testen, roept vragen op. Het gebrek aan voldoende afspraken en richtlijnen, aangevuld met het gebrek aan oefeningen zorgt ervoor dat een eventuele toekomstige noodzakelijke toepassing van het politiealarm in een aantal arrondissementen mogelijk improvisatorisch kan/zal verlopen.

4. CONCLUSIES

4.1. LEIDING VAN DE OPERATIE

91. Zoals uit de analyse blijkt, zijn alle gesprekspartners het eens over het gebrek aan leiding tijdens een achtervolging. Aangezien niemand zich verantwoordelijk voelt, leidt dit tot situaties waarin de opportuniteit van het aangaan van de achtervolging (respectievelijk het narijden) zelf of de opportuniteit, respectievelijk proportionaliteit, van de opgeworpen wegversperringen in het kader van een eventuele interceptie niet of onvoldoende in vraag worden gesteld. De gezagsverhoudingen tussen de verschillende optredende dispositieven, afkomstig van verschillende politiezones of federale diensten, wordt als onduidelijk ervaren.

92. De snelheid waarmee de in artikel 7 WPA aangeduide bevoegde verantwoordelijke kan wijzigen tijdens dergelijke crisissituaties noopt vermoedelijk tot het zoeken naar een andere oplossing. Alle respondenten uit huidig onderzoek zijn ervan overtuigd dat een oplossing dient uitgewerkt waarbij de coördinatie/leiding op een voldoende hoog niveau plaatsgrijpt. Er dient met andere woorden een 'opschaling' van de coördinatie te gebeuren. Het formaliseren van afspraken hiertoe in afzonderlijke overeenkomsten tussen iedere politiezone enerzijds en de respectieve CIC's anderzijds lijkt niet praktisch en werd door de voorzitter van de Vaste Commissie van de lokale politie evenmin als een realistische optie beschouwd.

93. Zoals eerder reeds door de Federale Politieraad werd aangegeven, wordt een gedeelte van de oplossing mogelijk gevonden in het uitwerken van een dwingende ministeriële richtlijn in het kader van artikel 61 WGP en dit op basis van de in artikel 62,7° WGP voorziene operaties van bovenlokale politie ten opzichte van op te sporen personen, voertuigen of andere voorwerpen.

94. Wanneer als optie gekozen wordt dat het door de minister in dergelijke richtlijn aangeduide niveau¹ zich situeert op het niveau van de CIC's, dan moet dergelijke richtlijn uiteraard gepaard gaan met een personele invulling op de CIC's. De rol die deze diensten momenteel vervullen komt niet overeen met een dergelijke ontwikkeling, die o.a. met een OBP/OGP-bevoegdheid gepaard zou gaan. Bijkomende vorming op zich zal bovendien niet volstaan. Een cultuuromslag, zowel in hoofde van het CIC, maar vooral in hoofde van de interventieploegen van de politiezones, waarbij directief optreden door het CIC wordt aanvaard, is noodzakelijk.

¹ Art. 7/3 WPA stelt dat de operationele coördinatie en leiding van een opdracht van federale aard in de zin van artikel 61 WGP en die het gezamenlijk optreden van één of verschillende lokale politiekorpsen en de federale politie vereist, worden uitgeoefend door het politieniveau dat in de richtlijn is aangewezen.

95. In afwachting van dergelijk kader zijn in diverse provincies 'bottom-up' een aantal initiatieven gegroeid die zeer oplossingsgericht maar niet steeds uniform zijn en soms niet echt geformaliseerd worden in een protocol.

96. Een positieve vaststelling is dat recentelijk, ingevolge vaststellingen door de Federale Politieraad in zijn evaluatie van 10 jaar politiehervorming, in samenspraak tussen de commissaris-generaal van de federale politie en de Vaste Commissie van de lokale politie, een project, getiteld '*CIC, doeltreffendheid van de operaties*' werd opgestart, waarin de voorliggende problematiek één van de behandelde onderwerpen is.

97. Het is echter even belangrijk om vast te stellen dat deze problematiek, niettegenstaande ze herhaaldelijk werd aangekaart door diverse instanties, vandaag nog steeds geen oplossing kent, ook al lijkt door het zonet besproken project de, *supra* aangehaalde, ontstane impasse van wie zich groeopen voelt om enig initiatief te nemen hopelijk doorbroken.

4.2. TACTISCHE PROCEDÉS

98. De respondenten uit huidig onderzoek stelden unaniem dat er een gebrek is aan uniforme tactische procedés die kunnen worden toegepast bij de voorliggende incidenten. Er zijn onvoldoende, of onvoldoende uniforme, richtlijnen uitgewerkt en de optredende interveniërende politiemannen dienen zelf initiatieven te ontwikkelen, of hebben minstens te weinig kennis van eventuele door collega's van andere zones, die met hen deelnemen aan dezelfde achtervolging, toegepaste procedés, met alle gevaren van dien. Het verschil tussen narijden en achtervolgen blijkt, volgens de gesprekspartners, te weinig gekend en wanneer welk van beide technieken dient toegepast, is veelal onduidelijk.

99. Het ontbreken van bepaalde procedés, goedgekeurd door het, door de GPI 48 ter zake bevoegd aangeduide, Pedagogisch Comité wordt in dit verband uitdrukkelijk vermeld.

4.3. GPI 49 – UITBREIDEN VAN DE SAMENWERKINGSOVEREENKOMSTEN MET EEN SPECIFIEK LUIK TER COÖRDINATIE VAN BOVENLOKALE NIET-GEPLANDE ACTIVITEITEN

100. De omzendbrief GPI 49 betreffende het dienstenplan van de CIC's verduidelijkt o.a. de wijze waarop het CIC dient te handelen tijdens het dispatchen en coördineren. Essentieel in dit licht is het interventiebeleid van de politiezones (en/of federale diensten). Het zijn immers zij die aan het CIC aangeven hoe er dient gereageerd op een incident. Dergelijk voorafgaand aangeven is haalbaar voor voorziene of geplande gebeurtenissen maar ligt uiteraard moeilijk voor niet-geplande gebeurtenissen. De omzendbrief GPI 49 bepaalt daarom dat voor 'de zone- of arrondissementsoverschrijdende niet-geplande activiteiten' (waartoe de voorliggende problematiek grotendeels behoort) een specifiek luik (van samenwerkingsovereenkomst) moet worden afgesloten tussen het CIC en de dirco.

Vaststelling in huidig onderzoek is dat een belangrijk deel van deze samenwerkingsovereenkomsten nog niet werd gerealiseerd. Het spreekt voor zich dat de CIC's hierdoor gedwongen worden om, in een gedeeltelijk vacuüm, naar best vermogen te handelen.

4.4. VASTSTELLINGEN INZAKE RADIOCOMMUNICATIE

101. Zoals *supra* vermeld (zie desbetreffend punt 3.7.), werden in de marge van huidig onderzoek door tal van respondenten een aantal problemen inzake radiocommunicatie en -dispatching aangekaart die echter niet eigen zijn aan de problematiek die het voorwerp uitmaakt van huidig onderzoek.

102. De vaststellingen werden expliciet ter kennis gebracht van de commissarissen-auditors gelast met het dossier dispatching¹ teneinde nuttig te verwerken.

¹ Dossier 95123/2004.

4.5. POLITIEALARM

103. In de marge van de thematiek ‘achtervolgingen’ kwam bij de diverse gesprekspartners het gegeven politiealarm aan bod. Het afkondigen van dergelijke procedure zou immers, afhankelijk van de situatie, een nuttig instrument kunnen zijn.

104. Er is echter gebleken dat dit instrument, vijf jaar na het uitvaardigen van de bewuste ministeriële omzendbrief, grotendeels dode letter is gebleven en dat de in de omzendbrief voorziene samenwerkingsovereenkomsten, die door de dirco's dienen ontwikkeld te worden, nog niet alle geformaliseerd/geoperationaliseerd zijn. Het niet veralgemeend inoefenen van dergelijke procedure en het niet afkondigen ervan is dan ook een logisch gevolg.

105. Na ruggespraak met het Vast lid, dossierbeheerder van huidig dossier, werd beslist om de gedane vaststellingen ter zake over te hevelen naar een afzonderlijk, nieuw dossier teneinde het huidige niet nodeloos te bezwaren.

5. AANBEVELINGEN

106. Op het vlak van de leiding van de operatie lijkt het nuttig dat het Vast Comité P volgende aanbeveling formuleert:

de commissaris-generaal van de federale politie dient, in samenwerking met de Vaste Commissie van de lokale politie, de nodige initiatieven te nemen om, al of niet binnen het lopende project ‘*CIC, doeltreffendheid van de operaties*’, ten spoedigste te trachten een werkbaar kader te ontwikkelen waarin duidelijkheid bestaat omtrent de operationele leiding bij dergelijke operaties. De inmiddels gegroeide samenwerkingsovereenkomsten in diverse provincies kunnen hierbij mogelijk als leidraad dienen. Er kan hierbij niet worden voorbijgegaan aan de algemene consensus dat deze operationele leiding in geval van zoneoverschrijdende situaties het voorwerp moet uitmaken van een ‘opschaling’, waarbij het CIC zonder twijfel in aanmerking komt om deze leiding op zich te nemen. Indien voor dergelijke optie gekozen wordt, moeten hiervoor ook de nodige personele middelen worden vrijgemaakt en moet vorming worden voorzien.

107. Tegelijkertijd lijkt het nuttig dat het Vast Comité P de aandacht van de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie expliciet vestigt op de gedane vaststellingen en conclusies. Mede gezien de onduidelijkheid die omtrent deze materie heerst binnen de geïntegreerde politie, lijkt het immers aangewezen om te overwegen om de huidige materie te regelen via een dwingende ministeriële richtlijn overeenkomstig artikel 61 WGP.

108. Het laten opnemen van een grotere operationele verantwoordelijkheid door de CIC's zou bovendien, zoals de AIG ook reeds terecht aanhaalde¹, inhouden dat artikel 12 van het Koninklijk besluit van 26 juni 2002 betreffende de organisatie van de CIC's dient aangepast te worden. De huidig beperkende bevoegdheden van deze communicatie- en informatiecentra dienen dan gedeeltelijk heromschreven.

109. Op het vlak van de gebruikte tactische procedés lijkt het nuttig dat het Vast Comité P volgende aanbeveling formuleert:

door de commissaris-generaal van de federale politie en de korpschefs van de lokale politie dienen de nodige richtlijnen te worden uitgewerkt met betrekking tot hoe moet worden omgegaan met dergelijke incidenten. Wanneer dient te worden overgegaan tot achtervolgen, wanneer tot narijden? Welke procedés dienen eventueel te worden gehanteerd bij interceptie van een vluchtend voertuig (onder andere op een autosnelweg)?

Het spreekt voor zich dat de directeur van de dienst opleidingen van de federale politie en het, in de GPI 48 voorziene, Pedagogisch Comité hen hierin dienen bij te staan en de nodige initiatieven dienen te nemen om op korte termijn het kader van de ter zake noodzakelijke tactische procedés te vervolledigen. Dit laatste is immers noodzakelijk om tot een uniform concept te komen dat geïntegreerd optreden toelaat.

¹ *Ibid.*, 53.

110. De nodige geïntegreerde vormingsinitiatieven dienen uiteraard de implementatie van de ontwikkelde procedés te begeleiden.

111. Met betrekking tot de omzendbrief GPI 49 lijkt het nuttig dat het Vast Comité P volgende aanbeveling formuleert:

de commissaris-generaal van de federale politie dient de dirco's te stimuleren om de, in de omzendbrief GPI 49 van 19 mei 2006 betreffende het dienstenplan van de communicatie- en informatiecentra, voorziene 'specifieke luiken'¹ in alle arrondissementen af te sluiten en dient zelf initiatieven te nemen opdat deze overeenkomsten minstens in die mate eenvormig zijn dat eventuele verschilpunten geen negatieve impact kunnen hebben op arrondissements- of CIC-overschrijdende operaties zoals achtereenvolgende.

6. VOORSTEL TOT VERDER ONDERZOEK

112. Het lijkt ongetwijfeld nuttig en noodzakelijk dat de door de federale politie en de Vaste Commissie van de lokale politie, ingevolge huidige aanbevelingen, genomen initiatieven periodiek worden opgevolgd.

¹ Omzendbrief GPI 49 van 19 mei 2006 van de minister van Binnenlandse Zaken betreffende het dienstenplan van de communicatie- en informatiecentra, 47.